

K otázkám dne.

Gouverner James M. Cox, demokratický presidentský čekánek, zdá se býti dnes a to beze všeho odporu nejlepší řečníkem pro republikánskou stranu v celé savadní národní kampani. Republikánská strana je mu za práci, kterou pro ni činí, jistě povděčna. Sama by lepší řečníka pro sebe nenašla.

Žádnému prezidentu Spoj. Států, jak to dokazují samy dějiny, nebyla doposud ponechána a trpěna tak velká volnost v jednání vlády, jak se stalo prezidentu Woodrowovi Wilsonovi. Je proto při tom zajímavým faktem, jak má poukazuje zase jen historie, že žádná vláda neplývala jménem amerického národa tak, jako to v posledních letech učinila vláda, již v čele stojí sám Wilson.

Někdo měl by říci Coxovi, že přítomnou dobu stává presidentská kampaně a že se nehraje žádné divadlo s pohyblivými obrázky. Veřejnost přece očekává od muže, kterému velká strana dala nominaci do největšího úřadu v zemi, alespoň trochu vážnosti a zodpovědnosti. Mr. Cox však, jak vše tomor navědčuje, nedělá si z toho ani dost málo velkou hlavu.

Demokratický presidentský čekánek poukazuje nyní velice často na Tafta, Hughesa, Roota, Hoovera a jiné kapacity. Kdyby tyto pápové byli s ním, jistě by to nedělal. Naopak. Vynášel by se před Amerikou jejich přátelstvím a živnou přízni.

Mezi tím, co Mr. Cox věnuje všechnu čas diskusi o tom, jak drahým bude zvolení republikánského prezidenta, senátor Harding nemluví o něm jiným, než o tom, jak vysokými jsou v přítomné době ceny všech životních potřeb pro jednoho každého člověka v celých Spojených Státech.

Ze všeho věděli bychom rádi nyní jedno jen: Chee americký lid přednost dáti v těžkých stávkách dobích — americké ústavě nebo Lize národů, která by se nacházela pod úplnou kontrolou zehytralé a panovačnické Anglie?

SMLOUVA LIGY NÁRODŮ NEPŘIJATELNÁ.

Kdosi se vyslovil, jak se sděluje v redakčním článku časopisu "Herald Examiner" — že dne 2. října t. r., že 20. století světa dalo pouze dva zlobivé autokraty a autokraty témi že jsou bývalý Kaiser, který pochoval německou velikou říši, a pak americký prezident Woodrow Wilson, který zas pro vždycky pochoval demokratickou stranu v Americe.

Gouverner Cox pokusil se o ochránění své strany prohlášením, že je pro každou rezervaci, která byla by s to objasnit smysl a význam Wilsonovy smlouvy o Lize národů, anebo pro jakoukoliv rezervaci, která by odstranila každou pochybnost, která ve směru tom stává a která by se mohla vyskytnouti ještě v budoucnosti. To však dle našeho přesvědčení nedokáže nic jiného, než jen to, bude-li 10. článek ze smlouvy, jak tato stává nyní, vymýšlen. William Jennings Bryan nenechal případ tento ani dost málo nezodpovědný, když prohlásil:

"Jestliže nemáme v úmyslu uznati nezadatelné právo kongresu ve směru záležitosti, týkající se míru a války, když dojde k tomu, by o míru neb o válce kongres rozhodoval, jak je možno, bychom trvali na morálním závazku — jíti do války, která nemůže pro nás míti žádnou jinou cenu a moc, než jen tu, kterou se kongresu upírá právo jeho neodvislost."

Když senátoři v úvodu, vyřizujícího všechny záležitosti zahraniční, podrobili v Bílém domě královému výslechu, chtějíce tímto způsobem seznati smysl 10. čláku smlouvy o Lize národů od něho samotného, prezident sám vysvětlil jej tak, že v nich nezanechal ani dost malou pochybnost o donucevavém charakteru závazku jeho, který posud stále snaží se vnutiti zemi k velkému jejímu nebezpečí.

Otázku položil mu bývalý státní tajemník, který je nyní v senátu uznávanou autoritou v oboru záležitosti, týkající se mezinárodních práva a všech mezinárodních zákonů. Otázku tu při náhře předním výstřelkem ze steno- grafických zápisů: Senátor Knox: "Pane presidente, dovolte mi, bych se vás otázel: kdyby některá země byla napadena a vše nedala, by se vyříditi jinak, než hrannou mocí, budeme zákonně vázání podíliti se na konfliktu tom?" President na to odvětil: "Nikoliv, ale za to vázání budeme absolutním závazkem morálním."

POSAVADNÍ VÝSLEDKY LIGY NÁRODŮ.

Ukázka toho, jak sklamaly ideje Wilsonovy, kterých se zastává guvernér Cox.

Rusko je ve válce s Polskem. Skoro 2,000,000 mužů podílili se na boji tom.

Řecko je ve válce s Tureckem. Na boji, jenž jest oběma stranami veden, podílili se 320,000 mužů.

Anglie jest ve válce s Tureckem. Odhaduje se, že asi 200,000 čínských vojnů podílili se na občanské válce, která propukla v Jižní Číně.

Občanská válka řádí na Krymu mezi bolševiky a ruským vojskem pod velením generála Wrangela, na kterémžto boji se podílili přes 100,000 mužů.

Litva jest ve válce s Polskem. Angličani jsou zaměstnáni válkou, kterou vedou proti některým domorodým kmenům v Mesopotamii.

Francouzové bojují proti Turkům a Arabům v Malé Asii.

Dle zvláštní zprávy, jež byla dodána časopisu New York Herald, jest přítomnou dobou 19 front, jež silnými oddíly vojenskými drží různí národové, kde síle nejsou boje popisovány jako aktivní, ale kde k velikým bitvám dojíti může v nejbližší budoucnosti. Frontami těmi jsou:

Fronta, kterou drží belgicko-anglicko-americko-francouzsko-italsko-jugoslávská fronta na východě při moři Jaderském, D'Annunziova při Rjee, rumunsko-maďarská západně od Sedmihradská, československo-maďarská na Slovensku, jugoslávsko-maďarská západně od Banátu, řecko-bulharská fronta v Thracii, řecko-turecká linie v Thracii, jugoslávsko-albánská fronta, jugoslávsko-rumunská fronta, rumunsko-bolševická, řecko-albánská, dvě fronty v Armenii, afganistansko-indická, syrsko-turecká, japonsko-sibiřská a anglická fronta v Batanu a v Palestině. Vedle toho však stávají ještě jiné okolnosti, které skutečně stojí za to, by si jich člověk povšímal a věnoval jim patřičnou pozornost.

Čtyři mezinárodní území, v jejich záležitostech anebo dokoně v nichž samých došlo již k mezinárodní roztržce, vyznačující se stavem opravdu akutním, jsou československo-polské území v Těšínsku, sporné území ostrovů Alandských, na něž nároky činí si Švédové a Finové, konflikt zájmů mezi Peru a Chile v provincii Tacna-Arica a komplikovaná situace v Severní Persii a v Zakavkazí.

Občanská válka pak buď v jednom nebo druhém stadiu — buď už aktivní nebo se uklidňující anebo konečně počáteční — stává v těchto zemích: Irsku, Itálii, Mexiku, Německu, Egyptě, Maroku a v Tripolsku.

Jako příklad toho, jak zeela se, hlal Wilsonův plán, mající za účel skončení všech válek a snížení daní, jež se kolektují na vydržování armády a zbrojení, — plán, který je nyní podporován demokratickou stranou a čekáncem Coxem, uvádíme srovnávací tabulku finančních vojenských rozpočtů předních mocností, která jest obsahem svým jistě zajímavou:

Spojené Státy.	
1914 — udržování armády o síle 90,077 mužů, 99,074,601 dollarů.	
1920 — na armádu pravidelnou a záložní o síle 735,000 důstojníků a mužů — 377,246,944 dollarů.	
1914 — na vydržování loďstva — 140,840,614 dollarů.	
1920 — na vydržování loďstva — 432,000,000 dollarů.	
Anglie.	
1914 — armáda: 9,740 důstojníků a 172,610 mužů — 224,300,000	

dollarů	
1920 — armáda o síle 345,000 mužů — 600,000,000 dollarů.	
1914 — loďstvo — 237,330,439 dollarů.	
1920 — loďstvo bylo značně roz- množeno přes zálohu za zmeš- ání, když Německo samo přestalo býti námořní mocí.	

Francie.	
1914 — vydala na vojsko 191,431,580 dollarů a na loďstvo 119,571,400 dollarů, přes to, že to byl první rok její války v světovém konfliktu.	
1920 — za první čtvrtinu roku za armádu o síle 700,000 mužů vydala za zbrojení a pohotovost 2,735,000,000 franků.	

Japonsko.	
1914 — na armádu 49,000,000 dollarů, — na loďstvo 46,000,000 dollarů.	
V r. 1920 vynaložilo na armádu i s výpravou na Sibiř 205,000,000 dollarů a na loďstvo 176,000,000 dollarů; na příští rok má rozpočet na armádu 300,000,000 dollarů jen na aviatiku a na loďstvo 235,000,000 dollarů.	

ZENY A NADCHÁZEJÍCÍ VOLBY.

Snad od samotného počátku lidské civilizace ženy nalézaly se v odporu proti válce. Tento odpor proti válce je zcela přirozený, nebo byla to vždy žena, jež byla nejnešťastnější její obětí. A lze tudíž zcela bezpečně říci, že tak, jak bude vzrůstat vliv žen na utváření politiky národů, budou války mizeti. Pro ženu je mír.

Americké ženy jsou žádány v této kampani, aby hlasovaly pro demokratického kandidáta pro úřad prezidenta, poněvadž se je zavázán Versailleské mírové smlouvě a smlouvě o Svazu národů v ní obsažené. Právě se jim, že tato smlouva vytváří Svaz míru, pro kterém dobří a velebí mužové snili po mnoho století. Namlouvá se jim, že je to smlouva mírová, která zakonečí všechny války.

Před čtyřmi roky tatáž strana žádala hlasy pro demokratického prezidenta, poněvadž "udržel nás nás mimo válku." Dostal tyto hlasy a o pět měsíců později Spojené Státy vstoupily do světové války.

Je zajisté jenom obězřetné uvědomiti si tuto skutečnost nyní, kdy jsou žádány opětně, aby hlasovaly pro demokratického kandidáta, poněvadž připoutá nás ke smlouvě, která zabráni válkám ve světě.

Avšak americká žena žádá pro svou vlast:

Aby stala se bezpečným místem pro její domov a pro její děti a aby byla to bezpečnost s plnou etí.

Aby poskytla jejím dětkám příležitost k lepšímu životu nežli měla ona a její manžel.

Aby byla spravedlivou ve styčích s jinými národy a zhodnocovala hrdost, kterou nejlepší občané nad ní počítají, ve své historii a ve svých ideálech.

Zásada, která má takový před-
sezvzetí, nalazne vždy podporu u amerických žen a amerických matek. Takovou je republikánská zásada a byla republikánskou zásadou od dnů Abrahama Lincolnova.

Republikánskou zásadou jest ochránění bezpečí Spojených Států zachováním jejich nezadatelného práva k rozhodování o jejich akcích v budoucnosti, jak vývoj národnosti bude vyžadovati. Republikánská strana nejeví ochotu zaslíbiti se nyní k ochraně evropských hranic a připraviti kongres o právo rozhodovati v každém případě, jak Spojené Státy si mají počínati.

stém vlády, který učinil z této země zemi svobody a bezpečnosti, činí opatření, aby všechna rozhodnutí děla se kongresem. To ochráni lid, který musí jednati.

Budoucí Harding a Coolidge zvolení, žádný takový slib nebude učiněn Spojené Státy vstoupí do Společnosti národů v zájmu míru a lidskosti, avšak synové žádné americké matky nepřijdou do války, leč by zástupci lidem zvolení a jemu zodpovědní přišli k náhledu, že je to nutnosti. V takovém případě matky dají své syny. V žádném jiné případě však dávatí by jich neměly.

Vedení války je posvátnou a strašlivou povinností, když naděje. Některé matky mohou se myliti. Mohou býti svedeny falešnými sliby demokratické strany. Mohou se domýšleti, že Svaz národů bude státi mezi jejich syny a puškami. Je však větší možnost, že vsune pušky do rukou jejich synů. Smlouva prezidenta Wilsona zaslíbila americké hochy každé válce v Evropě a Cox plně schvaluje tuto smlouvu.

Republikánská strana trvá na ochraně bezpečí amerického domova a budoucnosti amerických dětek. Každá válka v Evropě není nutně americkou válkou. Nechtě americký kongres v každém takovém případě rozhodne bez závazku předem.

Druhou věcí, o kterou žena se zajímá, je nutnost, aby její děti byly v životě v bezpečí. Republika-
nská vnitřní zásada je pro zřízení a ochranu všech živlů, které život udržují na nejvyšší úrovni. Bylo to za republikánské administrace, kdy země tato stala se útlumem pro méně šťastné národy evropské, zemi naděje a bezpečného přístavištěm.

Spravedlivé jednání bylo vždy Rooseveltovou doktrinou. Spravedlivá příležitost je doktrinou Hardingovou. A zajisté každá americká žena žádá pro svoje děti spravedlivé jednání a spravedlivou příležitost.

Republikánské administrace Spojené Státy byly spravedlivými ve svých styčích s jinými národnostmi a její ideály jsou ideály míru a lidskosti. Republikánská administrace poskytla Filipincům systém samosprávy se svobodnými školami a výhodami míru. Republikánská administrace vrátila zpět nábradu Číně, kdy jiné národnosti činily ji finančně zodpovědnou za boxerské povstání.

Jediná válka, která mohla by býti nazvána válkou pro zábor, byla válka s Mexikem, kterou prohlásil demokratický prezident a demokratický kongres.

Republikáni byli ve všech dobách stranou čestného míru, a však vždy stáli jako stojí dnes pro naprostou neodvislost Spojených Států a svoji důvěru vkládají v smysl pro spravedlnost amerického lidu ve službách míru svým vlastním způsobem, dle dik-tátu vlastního jejich svědomí a v provádění vlastní svobodné vůle.

Žádáte zajisté změny v Bílém domě ve Washingtoně.

Žádáte tyto změny v zájmu svého biemenu přetřezného života, danými přetřezané penězky a neklidné mysli.

Dobře víte, jak se vám žilo za demokratické administrace. Dobře víte, jak těžce bylo vám řídití rodinné úcty při všeobecné drahotě. Nalézaly jste se v nepřetržitém zápasu, pokoušeje se udržeti domov a tabuli zbozeny a současně platiti velké úcty malým dollarům.

Je vám dobře známo, že bývaly vždy dobré časy za republikánské administrace. Vaše zájmy jako žen, vaše zájmy jako matek, vaše zájmy jako občánek, vaše zájmy jako hospodyněk — všechny spojují se v tužbě po návratu republikánské administrace.

OBŽALOBA PREZIDENTA

Hrozba zástupce George W. Edmondse z Pennsylvanie, který je dle státi druhým členem výboru domu zástupců pro záležitosti ob-
chodního loďstva a rybářství, že usilovat bude o obžalobu prezidenta Wilsona, poněvadž odepřel ú-
věsti v platuostě jisté klauzule Jonesova zákona o dopravnictví na moři, nepochybně se neuskutečnil v prosincovém zasedání, přes to, že jmenovaný zástupce v zájmu

takové obžaloby horlivě pracuje. Prezidentu Wilsonovi hrozilo se obžalobou již několikráte, avšak z hrozb těchto nic nevyšlo. Obžaloba prezidenta je obtížnou procedurou. Žádný z našich presidentů nebyl dán v obžalobu, ačkoli Andrew Johnson dostal se k tomu blízko, byv zachráněn toli-
ko jedním hlasem.

Až je mnoho senátorů a zástupců, kteří soudí, že p. Wilson měl by býti dán v obžalobu, netoliko pro uvedení v níve klauzule Jonesova zákona o dopravnictví na moři a pro jeho odpor k váli kongresu, jež vyjádřena byla zákonem, který sám podepsal, nýbrž i pro mnoho jiných věcí, jako bylo jeho usurpátorství moře k zastupování amerického lidu na patřičské mírové konferenci a jeho prohlášení, učiněné toliko z vlastní autority, že Spojené Státy vstoupí do Svazu národů, je sotva možno, že kongres podstoupí nějaké obžalovací jednání.

Kdyby p. Wilson právě vstupoval do svého druhého termínu, místo aby měl jenom tři měsíce k dosluhování, až prosincové zasedání kongresu se shromáždí, a pokračoval ve svém odporu proti klauzulím Jonesova zákona, pak nepochybně obžaloba by vážně byla předsevzata kongresem. Avšak prezident brzy opustí Bílý dům a většina členů domu zástupců a senátu soudí, že nebylo by dobrou politikou, aby učiněn byl pokus o vypuzení ho z úřadu, kdyžtě nalézá nalézá se tak blízko skončení své lhůty. V domě zástupců již nalézá se velké množství členů, kteří soudí, že p. Wilson měl by býti dán v obžalobu netoliko pro porušení Jonesova zákona, nýbrž i pro svůj špatný presidentský rekord a pro všeobecné zásady. Nemají však zcela žádné tužby, aby takovým počinem učinili z prezidenta "mučedníka" v očích voličstva.

Je ještě jiná příčina, proč pokus o obžalobu prezidenta setkal by se s nezdarem a proč následovně nebude předsevzat. Při takové obžalobě dům zástupců jedná jako jakýsi druh velkoporoty. Většinou hlasů dům zástupců může schváliti návrh na obžalobu na základě jistého obvinění, kterážto obžaloba je pak poslána senátu, který jedná jako soud. Když záležitost obžaloby odevzdána jest domem zástupců senátu, dům zástupců již s věcí nemá co činiti. Je třeba dvou třetin hlasů senátu, by prezident byl usvědčen z obvinění, uvedených v obžalobě. Poněvadž přítomný senát má republikánskou většinu tolika dvoje hlasů, nedá se myslet, že došlo by se příznivého hlasování v jakékoli obžalovací proceduře. Přítomný dům zástupců má republikánskou většinu 46 hlasů a je prakticky nemožno získati většinu hlasů pro obžalobu, ježto někteří republikáni hlasovali by zajisté proti takové obžalobě.

Nebude tudíž žádná obžaloba prezidenta Wilsona, ať už by bylo jenom spravedlivou, aby pohnán byl k zodpovědnosti pro porušení Jonesova zákona a jiné příčiny. Pokud Jonesova zákona se týče, není pochybnosti v mysli žádného konstitučního právníka a téměř všech občanů o tom, že pan Wilson usurpoval moc, která mu nenáleží, a že v případě tomto po-
čínal si bezohledně vůči konstituční pravomoci a právům parlamentního tělesa, kongresu, po-
čínaje si podobně jako v Anglii Stuart, který za svoji tyranii zaplatil svou hlavou. Touto bezohledností k vůli lidu prezident postavil se nad zákon a ukázal u-
mírněnost toho druhu, jakou vy-
značovali se vládci "z boží milosti."

Jonesův zákon o dopravnictví na moři, přijatý republikánským kongresem, má za cíl vyvinouti a zachovati americký mořeplavecký dopravní obchod a americké loď-
stvo. Má za cíl zbudovati náš zá-
mořský obchod prostřednictvím našich vlastních lodí. Na zahra-
ničním obchodě v značné míře zá-
visí prosperita lidu této země. Ne-
ní třeba žádných zvláštních dů-
vodů o tom, že plánován byl vý-
hradně v zájmu Američanů, ame-
rických lodí a amerického zámoř-
ského obchodu, neboť uspadení
zákonu tohoto Anglii, Japonskem
a jinými cizími zeměmi, vesměm
to našim soupeřím v mořeplaveckém obchodu, jest toho dostateč-
ným důkazem.

Senátor Harding zajisté pro-
muloval ze srdce všech Američanů,
když v ledě své v Baltimore pro-
hlásil, že chce, aby americká vlaj-
ka objevila se na všech mořích. Námořní moc, obchodní a válečná,
je hlavním činitelem, který činí
země velikými, neboť světovým
je Anglie. Je to tato síla, která
vyhrává války. Prohlásil to ad-
mirál Mahan a prohlásila to také
světová válka. Amerika měla by
míti velké loďstvo válečné i ob-
chodní. Pan Wilson zřejmě není
ve prospěch žádného z nich. Věří
více v internacionální — pošetilý
sen — nežli v amerikanism. Kto-
rův zásadu schválil vlastenečtí A-
meričané v listopadových vol-
bách?

WILSONOVA POLITIKA V MEXIKU.

Prohlášení spisovatele Blasco Ibañeze, že dopisy z Mexika, které získává, "čtou se jako lamen-
tace otroků, odsuzujících zločiny
svých utiskovatelů a pochybnosti
o tom, že kdykoliv vládnoucí
bude spravedlnost v této zemi,"
je považováno ve Washingtoně za
dostatečnou příčinu pro další vy-
šetřování mexického problému
kongresem.

Členové domu zástupců připo-
mínají si slova, přednesená pre-
sidentem Wilsonem před pěti roky:

"Mexiko není zřejmě blíže roz-
řešení svých tragických nesnází
nežli se nalézalo v době, kdy re-
voluce byla zahájena. A jako za-
saženo občanskou válkou jako o-
hněm. Jeho úroda byla zničena,
pole leží ladem, pracovní dobytek
byl skonfiskován pro potřebu vy-
zbrojených fidejí, lid přechá, aby
nebyl zatažen do krvavé bitvy a
není muž, který by viděl cestu a po
ní vedl národ k míru a pořádku.
Není tu naléztí ochrany ani pro
jeho vlastní občany, ani pro ob-
čany jiných národností, kteří by-
dlí anebo pracují v jeho území.
Mexiko hladoví a je bez vlády."

Robert Lansing demokratický
sekretář státu, adresoval ministru
zahraničních záležitostí Carranzovi
vlády, jež byla uznána Spojenými
Státy, notu, obsahující ná-
sledující věty:

"Po tři roky mexická republika
byla zmítána občanským zápasem;
životy Američanů a jiných cizinců
byly obtěžovány; rozsáhlé majetky,
vypracované americkým kapitá-
lem a podnikavostí, byly zničeny
anebo učiněny neproduktivními;
banditům bylo dovoleno, aby dle
libosti proháněli se v území, sou-
sedícím se Spojenými Státy, a
zmožňovali se — bez trestu a bez
pokusu o potrestání — majetků
Američanů, zatím co životy občanů
Spojených Států, kteří odvá-
žili se zůstatí na mexickém území
nebo vrátiti se tam, aby chránili
svoje zájmy, byly ničeny, a v mno-
hých případech barbarsky ničeny,
a vrazi nebyli dopadeni a před-
vedeni před soud. Bylo by velice
těžko naléztí v análech historie
Mexika stav politování hodnější
nad onen, který tu existoval v
těchto nedávných letech občanské
války."

Nemůže býti tvrzeno, že skutečné poměry v Mexiku nejsou
známy prezidentu Wilsonovi a je-
ho demokratické administraci. —
Slova prezidenta samotného a je-
ho sekretáře státu ukazují jasně,
že bylo jim dobře známo, že živo-
ty amerických občanů v Mexiku
jsou bezohledně ničeny, avšak
přes to nečinili více nežli psali
noty, v kterých to vše připouštěli,
přes to, že demokratická platfor-
ma okázale prohlášovala, že je
povinností národa chrániti "sva-
tá práva amerického občanství do-
ma i v zahraničí." Tato povinnost
však byla ignorována Woodrow
Wilsonem a jeho demokratickou
administrací.

V této orgii nezákonnosti, anar-
chie a ničení, o nichž president
Wilson a sekretář Lansing podali
svělečtí, výchova v Mexiku by-
la zanedbávána a tak desetitisíce
dětek v posledních desetiletích vy-
růstaly v nevědomosti. Graft, in-
triky, úskoky a nenávisť k Ame-
ričanům byly ležce, jichž novým
generacím dostalo se od starších.
Školy byly opuštěny, učitelům ne-
bylo vypláceno služné, tak že na
konce byli nuceni hledati si jiné
prostředky k živobytí. Klíka mužů
u vládních otěží, uznaná p. Wilsonem
jako "vláda" Mexika, zlo-
volně obětavala učitele i děti. Je-
den odhad praví, že ve federálním
distriktu samotném 50,000 dětí
ve školním věku je připraveno o
výchovu školskou a je dobře zná-
mo, že počet škol ve federálním
distriktu poklesl z počtu více jak
tři sta na méně nežli sto. — Adv.